

Gelişmiş Ülkelerde Mevduat ve Yatırım Bankacılığının Ayrılması (sayfa 6)

- . Volcker Kuralı (ABD)
- . Vickers Raporu (İngiltere)
- . Liikanen Raporu (AB)

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), aracı kuruluşların üye olduğu, kamu tüzel kişiliğini haiz özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur.

Birliğin 100 aracı kurum, 1 vadeli işlemler aracılık şirketi ve 41 banka olmak üzere toplam 142 üyesi vardır.

TSPAKB Adına İmtiyaz Sahibi

Attila Köksal, CFA
Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

İlkay Arıkan
Genel Sekreter

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Alparslan Budak
Genel Sekreter Yardımcısı

Editör

Ekin Fıkırkoca
Müdür/Araştırma ve İstatistik

Tasarım

Cennet Türker
Efsun Ayça Değertekin

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Tuğba Oğan
Müdür/Kurumsal İletişim
Eda Cabbar
Uzman/Kurumsal İletişim

Yayın Türü: Yaygın, süreli

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, TSPAKB'nin aylık iletişim organıdır. Para ile satılmaz.

TSPAKB

Büyükdere Caddesi No:173
1. Levent Plaza Kat:4
1. Levent 34394 İstanbul
Tel:212-280 85 67 Faks:212-280 85 89
www.tspakb.org.tr
info@tspakb.org.tr

Basım

Printcenter

Bu rapora www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki değerler, hazırlandığı tarih itibarıyla güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Bilgilerin hata ve eksikliğinden ve ticari amaçla kullanılmasından doğabilecek zararlardan TSPAKB hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Raporda yer alan bilgiler kaynak gösterilmek şartıyla izinsiz yayınlanabilir.

Değerli *GüNDeM* okurları,

Bildiğiniz üzere, dünyada 2008 yılında yaşanan krizden sonra finansal alanda önemli reformlar yapılmaya başlandı. Yeni finans sektörü reformları arasında en dikkat çeken konulardan biri, Sermaye Piyasasında Gündem'in bu sayısında sizlerle paylaştığımız, yatırım ve mevduat bankacılığının birbirinden ayrılmasıdır. Bu sayede küresel finans sisteminde giderek artan risklerin ve karmaşıklığın önüne geçilmesi amaçlanıyor. ABD, İngiltere ve Avrupa Birliği'nde bu konuda çeşitli düzenlemeler yapılıyor, birbirine benzer çalışmalar yürütülüyor. Bu gelişmelerin bizleri de etkilememesi mümkün değil.

Dünya piyasalarındaki düzenlemelere paralel olarak, son yıllarda Türkiye sermaye piyasasında da önemli değişimler yaşanıyor. Değişimin ardında, kuşkusuz daha güçlü bir sermaye piyasası oluşturma hedefi yatıyor. Bu kapsamda, Temmuz ayında Resmi Gazete'de yayımlanan iki önemli düzenleme, aracı kurumlarımızın geleceğini yakından ilgilendiriyor. Bu düzenlemelerle, aracılık sektörünün yapabileceği hizmet ve faaliyetler ile sermaye yapıları yeniden tanımlanmış durumda. Özellikle, aracı kurumların faaliyet alanlarını geliştirmeye yönelik getirilen olanakları memnuniyetle karşılamaktayız. Bu düzenlemelerin sonunda finansal sistemimizin daha kuvvetli bir hale geleceğine inanıyoruz.

Öte yandan, düzenlemelerde öngörülen sermaye tutarlarının, benzer ülke örnekleriyle karşılaştırıldığında ve piyasalarımızın boyutu düşünüldüğünde çok yüksek belirlendiği görülüyor. Yeni düzenlemeler,

dar yetkili aracı kurumların 2 milyon TL, kısmi yetkili aracı kurumların 10 milyon TL ve geniş yetkili aracı kurumların 25 milyon TL asgari özsermayeye sahip olmasını öngörmekte. Bu kapsamda, üyelerimizin bir kısmının sermaye artırımına giderek faaliyetlerine devam edebileceğini, bu yolu tercih etmeyenlerin ise faaliyetlerini durdurmak zorunda kalacaklarını düşünüyoruz. Bu nedenle, yine SPK tarafından önerilen yapıya uygun şekilde, yapılacak faaliyet türlerine göre sermaye tutarlarının kademeli olarak artırılmasını öneriyoruz. Diğer taraftan, düzenlemelerin yürürlük tarihinin bir yıl sonraya ertelenmiş olması bu konunun tekrar değerlendirileceğine olan umudumuzu kuvvetlendiriyor.

Değerli okurlar,

Dünya finans piyasalarının yeniden yapılandığı bu dönemde, finansal eğitim konusu da giderek önem kazanıyor. Birlik olarak, yatırımcı eğitimi konusunda uluslararası çalışmalara yön veren kurumların karar alma mekanizmalarına, yönetimlerine aktif olarak katılıyoruz. Bu kurumlarda yürütülen uluslararası çalışmalarda yer alıp birçok konuda bilgi ve görüş alışverişinde bulunuyoruz. Edindiğimiz global tecrübelerden yararlanarak kendi programlarımızı oluşturmuyoruz. Kendi tecrübelerimizi de diğer ülkelerle paylaşıyoruz. Bu çalışmalarımız neticesinde Temmuz ayında, Asya Yatırımcı Eğitimi Forumu'nun (Asia Forum for Investor Education-AFIE) Yönetim Kurulu Başkanlığı görevine layık görüldüm. AFIE, Yönetim Kurulu Üyesi olduğumuz Uluslararası Yatırımcı Eğitimi Forumu'nun (International Forum for Investor Education-IFIE) bölgesel bir alt komitesi. Ağırlıklı olarak Asya-Pasifik Bölgesi'ndeki yatırımcı eğitimi programları üzerine çalışmalar yürütüyor. Biz de Birlik olarak, başkanlık dönemimizde Forumun çalışmalarını daha da ileriye taşımayı amaçlıyoruz.

Saygılarımla,

Attila KÖKSAL, CFA
BAŞKAN

VOB-VİOP Birleşmesi Bilgilendirme Toplantısı

Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) ile Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş. (VOB) birleşmesi hakkında, 12 Temmuz 2013 Cuma günü, Birlik merkezinde üyelerimize yönelik bir bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir.

100'ün üzerinde üyemiz ve Takasbank temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşen toplantıda, Borsa İstanbul A.Ş. temsilcileri birleşme sürecine dair bilgi vermiştir.

Attila Köksal, AFIE'nin Yönetim Kurulu Başkanlığına Seçildi

Birlik Başkanı Attila Köksal, Uluslararası Yatırımcı Eğitimi Forumu'nun (International Forum for Investor Education-IFIE) bölgesel bir alt komitesi olan Asya Yatırımcı Eğitimi Forumu'nun (Asia Forum for Investor Education-AFIE) Yönetim Kurulu Başkanlığına seçildi.

TSPAKB Başkanı Attila Köksal, Yönetim Kurulu Başkanı olarak seçilmesine ilişkin olarak görüşlerini şu şekilde ifade etti: "AFIE Yönetim Kurulu Başkanlığı görevine layık görülmeğten mutluluk duydum. Dünyada yaşanan ekonomik krizle birlikte yatırımcı eğitimi konusu giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Önümüzdeki dönemlerde Birlik olarak bu konudaki çalışmalarımızı sürdürmeye devam edeceğiz. AFIE, kısa zaman içerisinde Asya-Pasifik Bölgesi'nde yürütülen yatırımcı eğitimi programlarında önemli başarılar elde etmiştir. Gelecek dönemde bu başarıları artırarak sürdüreceğimize inanıyoruz.

Yarının Büyükleri İçin Tasarruf ve Yatırım Tavsiyeleri

Birlik Başkanı Attila Köksal ve finans yazarı Hakan Osmanoğlu tarafından 12-18 yaş arasındaki gençler için kaleme alınan "Geleceğe Yatırım" kitabı yayımlandı. Kitapta, tasarrufun ve geleceğe yatırımın önemi hayatın evreleri içinde aşama aşama anlatılıyor.

Günümüz dünyasının gençlerini aydınlatmak için yazılan kitapta, para yönetimi ile ilgili konu ve kavramlar da en basit haliyle açıklanıyor. Bu sayede ekonomik özgürlüğün anahtarı gençlere sunuluyor.

Tebliğ Taslakları Hakkındaki Görüşlerimiz

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa uyum kapsamında, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından hazırlanan ve sektörümüzün görüşüne açılan aşağıdaki taslaklara ilişkin üyelerimizden gelen görüş ve öneriler Kurul'a iletilmiştir.

1. Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı,
2. Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı,
3. Bireysel Portföylerin ve Kolektif Yatırım Kuruluşlarının Performans Sunumuna, Performansa Dayalı Ücretlendirme ve Derecelendirme Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ Taslağı,
4. Yabancı Yatırım Fonu Paylarının Satışına İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı,
5. Yatırım Fonlarının Finansal Raporlama Esaslarına İlişkin Tebliğ Taslağı,
6. Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı,
7. Repo-Ters Repo İşlemlerine Yönelik Düzenleme Taslağı,
8. Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ Taslağı,
9. Borsa Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı,
10. Gayrimenkul Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı.

Lisanslama Sınavlarına Hazırlık Eğitimleri

21-22 Eylül tarihlerinde, Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş. (SPL) tarafından lisanslama sınavları düzenlenecektir. Sınavlar öncesinde Birliğimizde yapılan 11 lisanslama sınavına hazırlık eğitimine toplam 289 kişi katılmıştır.

Bu eğitimlerden 3'ü genel katılıma açık olup 8'i çeşitli şirketlerden gelen talep üzerine bu kurumlara özel olarak düzenlenmiştir.

Temmuz ayında gerçekleşen lisanslama sınavı hazırlık eğitimlerine 3 üniversite öğrencisi ücretsiz kontenjan kapsamında katılma olanağı bulmuştur. Yapılan eğitimler ve katılımcı sayılarına ilişkin veriler tablodan izlenebilir.

Tüm eğitimlerimize başvurular internet sitemizden erişilen Eğitim Yönetim Sistemi üzerinden yapılmaktadır.

Temmuz 2013 Lisanslama Sınavına Hazırlık Eğitimleri		
Eğitim Adı	Tarih	Katılımcı Sayısı
İlgili Vergi Mevzuatı*	6 Temmuz	14
Pay Piyasası*	12-13 Temmuz	17
Sermaye Piyasası Mevzuatı, İlgili Mevzuat ve Etik Kurallar	15-19 Temmuz	21
Genel Ekonomi ve Mali Sistem*	20-21 Temmuz	50
İlgili Vergi Mevzuatı*	20-21 Temmuz	32
Muhasebe, Denetim ve Etik Kurallar	25-26 Temmuz	22
Pay Piyasası*	26-27 Temmuz	14
Genel Ekonomi ve Mali Sistem*	27-28 Temmuz	26
İlgili Vergi Mevzuatı*	27-28 Temmuz	50
Ticaret Hukuku ve Borçlar Hukuku*	27-28 Temmuz	18
Menkul Kıymetler ve Diğer Sermaye Piyasası Araçları	29 Temmuz	25
Toplam		289
* Kuruma Özel		

Mesleki Gelişim Eğitimleri

Temmuz ayında farklı konularda düzenlenen 6 mesleki gelişim eğitimine toplam 116 kişi katılmıştır. Temmuz ayında gerçekleşen mesleki gelişim eğitimlerine 3 üniversite öğrencisi ücretsiz kontenjan kapsamında katılma olanağı bulmuştur.

Yapılan eğitimler ve katılımcı sayılarına ilişkin veriler tablodan izlenebilir.

Temmuz 2013 Mesleki Gelişim Eğitimleri		
Eğitim Adı	Tarih	Katılımcı Sayısı
Tahvil Fiyatlaması	2-3 Temmuz	11
Yatırım Kuruluşları İçin Yeni Sermaye Piyasası Kanunu ve Alt Düzenlemeleri	6-7 Temmuz	23
Şirket Değerleme Yöntemleri ve Uygulamaları	9-10 Temmuz	24
Sosyal Medya Hukuku	10 Temmuz	20
Hisse Senedi Fiyatlaması	11-12 Temmuz	15
Sigorta Denetimi	22-24 Temmuz	23
Toplam		116

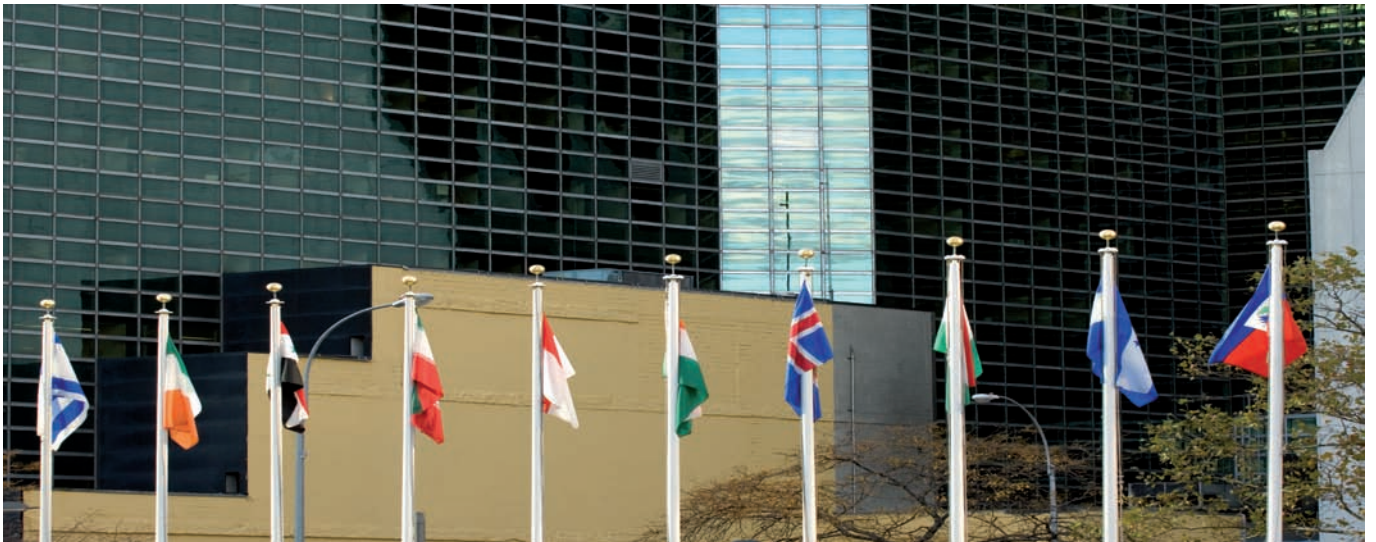
GELİŞMİŞ ÜLKELERDE MEYVDUAT VE YATIRIM BANKACILIĞININ AYRILMASI

ABD’de 2007 yılında konut fiyatlarındaki spekülasyon fiyat artışlarının tersine dönmesiyle tetiklenen kriz, devam eden yıllarda tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Krizden çıkarılan dersler doğrultusunda, finansal sistemde reform çalışmaları başlatılmıştır. 2009 yılından itibaren, G20 ülkelerinin önderliğinde Finansal İstikrar Kurulu aracılığıyla, diğer uluslararası kurumlarla eş güdüm içerisinde, küresel bazda finansal sistemin mevcut gözetim ve denetim mekanizmalarının daha etkili ve etkin bir hale getirilmesi için faaliyetler yürütülmektedir. Finansal piyasalarda uluslararası çalışmaların incelendiği raporumuza Sermaye Piyasasında Gündem’in Şubat 2011 sayısından ulaşabilirsiniz.

Krizin ardından, ulusal otoriteler de finansal sektörün yeniden yapılandırılmasına yönelik çalışmalarını sürdürmüştür. Yeni düzenlemelerle genel olarak piyasanın daha etkin denetlenmesi için yeni gözetim otoriteleri oluşturulurken, sistemin işleyişine yönelik önemli değişiklikler getirilmiştir. ABD gibi bazı ülkelerde yeni kanunlar onaylanırken, finansal sektörü yeniden şekillendiren ve pek çoğu reform niteliğinde kararlar içeren bu kanunlara ilişkin ikincil düzenlemeler

henüz tamamlanmamıştır. Uygulamaya geçişin en erken 2015 yılına kadar devam edeceği beklenmektedir. Diğer bazı ülkelerde ise reformlar henüz müzakere aşamasındadır.

Küresel kriz sürecinde sistemik öneme sahip finansal kuruluşların büyük ve karmaşık yapıda olması, birbiriyle bağlantılarının yüksek olması, bu kurumların yönetilmesi ve denetlenmesini daha zor hale getirmiştir. Bu durum da bu kurumların batmalarına izin vermeyi zorlaştırmıştır. Genellikle devlet tarafından bu kuruluşlar yüksek bütçeli finansal programlarla kurtarılırken, destek programları ülkelerin bütçe dengelerini olumsuz etkilemiştir. Benzer şekilde batmak üzere olan büyük kurumların kamu desteklerinden yararlanarak rekabet üstünlüğü sağlaması da piyasa disiplini bozmuştur. Bu ortamda “batamayacak kadar büyük (too big to fail)” olgusunu ortadan kaldırmada izlenecek yöntemler ve sistemik öneme sahip kuruluşları güvenli bir şekilde sistemin dışına çıkarabilecek politikalar oluşturulması gündeme gelmiştir. Yeni finans sektörü reformlarında önerilen önemli değişikliklerden bir tanesi de temel bankacılık faaliyetleri ile yatırım bankacılığı faaliyetlerinin

ayrıştırılmasıdır. Bir diğer ifadeyle, bankaların mevduat toplama faaliyetlerinin, kurumun sermaye piyasası faaliyetlerinden (spekülatif amaçlı alım-satım işlemleri, halka arz işlemleri vb.) izole edilmesidir. Bu kapsamda bankaların, devlet garantisinde mevduat toplama işlemlerini diğer riskli faaliyetlerden ayırarak, yatırım bankacılığı ve mevduat bankacılığı arasındaki risk paylaşımının engellenmesi amaçlanmıştır. Böylece vergi mükelleflerinin banka batışlarında maruz kaldığı yükümlülükleri azaltılacaktır.

Bu ayki makalemizde kriz sonrası ABD, İngiltere ve Avrupa Birliği'nde finansal kurumlara yönelik yeni düzenleme ve reform tasarılarında öngörülen mevduat ve yatırım bankacılığı faaliyetlerinin ayrıştırılmasına ilişkin düzenlemeler ele alınmıştır.

I. ABD

ABD'de finansal krizin çıkardığı yapısal ve diğer sorunları gidermek üzere 2009'dan itibaren hazırlıkları süren Dodd-Frank Wall Street Reformu ve Tüketiciyi Koruma Yasası (Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act) ABD Kongresinde kabul edilerek Temmuz 2010'da Başkan Obama tarafından imzalanmıştır*.

Hazırlanmasında büyük pay sahibi olan Senatodaki Bankacılık Komitesi Başkanı Chriss Dodd ile Temsilciler Meclis üyesi Barney Frank'ın adını taşıyan yasa, finansal alanda yeni gözetim otoriteleri oluşturmuş, ülkedeki finansal kuruluşların denetimine ve finansal sistemin işleyişine yönelik önemli değişiklikler getirmiştir.

ABD'de finansal sistemin düzenleme ve denetlemede halihazırda pek çok otoritenin rolü vardır. ABD Hazinesi bünyesindeki Bankacılık Denetim Otoritesi (Office of the Comptroller of the Currency-OCC) bankaların ve tasarruf kuruluşlarının düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumludur.

Kredi kuruluşları da Ulusal Kredi Kuruluşları Otoritesi (National Credit Union Administration-NCUA) denetimi altındadır.

*ABD Kongresi, ülkenin yasama organı olup çift meclislidir: ABD Temsilciler Meclisi ile Senato. Ülkede kanunların yapılması için iki meclisin onayından geçmesi, ardından Başkan tarafından onaylanması gerekir.

Federal Konut Finansmanı Ajansı (Federal Housing Finance Agency-FHFA) ülkedeki ipotek kuruluşlarının denetiminden sorumludur. ABD Merkez Bankasının da (FED) bankaları düzenleme ve denetleme yetkisi vardır.

İleride de değinileceği gibi, 1933 yılında kabul edilen Glass-Steagall Yasasıyla kurulan Federal Mevduat Sigorta Kurumunun (Federal Deposit Insurance Corporation-FDIC) Türkiye'de Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna benzer işlevleri vardır.

Sermaye piyasasında da birden fazla otorite bulunmaktadır. Menkul Kıymetler ve Borsalar Komisyonu (Securities & Exchange Commission-SEC) ülkedeki yatırım faaliyetlerini düzenlemekte ve denetlemektedir. Emtia Piyasası Vadeli İşlemler Komisyonunun (Commodity Futures Trading Commission-CTFC) da vadeli işlem ve opsiyon piyasaları üzerinde denetleme ve düzenleme yetkisi vardır.

Dodd-Frank Kanunuyla oluşturulan yeni kurumlardan biri Finansal İstikrar Gözetim Konseyidir (Financial Stability Oversight Council-FSOC). Ülkede finansal riskleri tespit etmek, piyasa disiplini, finansal istikrarı sağlamak ve finansal sistemin maruz kaldığı riskleri bir bütün olarak değerlendirmek üzere kurulan FSOC, ilgili gözetim ve denetim otoriteleri arasında gerekli iletişim ve işbirliği mekanizmalarını kurmakla sorumlu kılınmıştır. Maliye Bakanının başkanlık ettiği Konsey, ülkedeki düzenleyici otorite temsilcisi (FED, SEC, CTFC vb.) 10 üyeden oluşmaktadır. Konseyde ayrıca Başkan tarafından atanan ve oy hakkı olmayan 5 raportör bulunmaktadır.

Sigorta denetimi konusunda federal bir yapının olmaması nedeniyle, yeni kanunla Hazine bünyesinde kurulan Ulusal Sigortacılık Dairesi (Office of National Insurance) ile ülkedeki tüm sigorta sektörü denetim altına alınmıştır.

Dodd-Frank Yasası kredi kartı ve ipotekli kredilerden, serbest yatırım fonları ve karmaşık türev ürünlerinin düzenlenmesine kadar pek çok alanda reformlar getirmiştir. Yasaya göre, ABD merkez bankası FED'in, ülkedeki yerli ve yabancı banka-dışı kuruluşları düzenleme ve denetleme yetkisi vardır. Ancak bu yetki, banka dışı kuruluşların finansal istikrarı tehdit etmesi durumunda Finansal İstikrar Gözetim Konseyinin onayıyla FED'e verilir.

2010'da kabul edilen ve pek çok alanda yenilik getiren yasadaki düzenlemeler, yapılan güncellemelerle beraber zamanla yürürlüğe girmekte ve tüm düzenlemelerin 2015 yılına kadar uygulamaya konulması kanunda öngörülmektedir.

Dodd-Frank Yasasının 619. Maddesi, mevcut Bankacılık Kanununa bir ekleme yapmıştır. Bu düzenlemede, FED gözetimindeki banka ve banka dışı finansal kuruluşların kurum portföyüne yapılan işlemlerine yasaklar konulmuştur. Aynı düzenlemede bu kurumların serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonlarıyla ilişki ve işlemlerine yönelik önemli kısıtlamalar getirilmektedir.

Düzenleme, ABD eski Merkez Bankası Başkanı Paul Volcker tarafından önerilmiş olup, Volcker kuralı olarak bilinmektedir.

Volcker kuralının amaçları aşağıdaki gibidir:

- Bankaların riskli spekülasyon işlemlerinden doğan zararlarının, kamu kaynakları ile karşılanmasını engellemek,
- Bankalar ile müşterileri arasında olası çıkar çatışmasını engellemek,
- FED gözetimindeki banka ve banka dışı kurumların risklerini azaltmak.

A. Glass-Steagall Düzenlemesi

Volcker kuralını detaylı incelemeden önce ABD'de 1933 yılında kabul edilen Bankacılık Kanununda yer alan, ticari ve yatırım bankacılığını birbirinden ayıran Glass-Steagall düzenlemesine bakmakta yarar vardır. Volcker kuralı ile benzer mantığı esas alan düzenlemeye göre, ticari bankalar yatırım aracı alım satımı ve halka arz işlemi gerçekleştiremezdi. Aynı düzenlemede ticari bankaların da yatırım işlemi (menkul kıymet ve türev alım satım aracılığı, menkul kıymet ihracı, halka arz, piyasa yapıcılığı işlemleri vb.) yapması sınırlandırılmıştı. Bu bankaların iştirakleri de yatırım işlemi yapamazdı.

Mevduat toplayan bankaların yatırım işlemleri dolayısıyla risklerinin artması 1929 ABD finansal sistemin çöküşünün sebeplerinden biri olarak görüldüğü için Glass-Steagall düzenlemesi, halihazırda Volcker kuralına benzer şekilde, 1929 Büyük Buhrandan son-

Carter Glass ve Henry Steagall

ra oluşturulmuştu. Aynı dönemde, Türkiye'deki Tasarruf Mevduatı Fonuna benzer yapıda olan Federal Mevduat Sigorta Kurumu (FDIC) kurulmuştu.

Zamanla ülkede sermaye piyasasının gelişmesine paralel olarak yatırım bankacılığı faaliyetleri artmış, Glass-Steagall düzenlemesi ticari bankaların potansiyel faaliyet alanlarını kısıtlamaya başlamıştır. Bu dönemde, düzenlemenin ABD'deki bankaların küresel piyasalardaki etkinliğini olumsuz yönde etkilediğine yönelik eleştiriler artmıştır. Zamanla düzenlemedeki kısıtlamalar peyderpey kaldırılmaya başlamıştır. 1960'lı yıllarda ticari bankaların tahvil halka arzlarına aracılık etmesine izin verilmiş, 1970'lerde de ticari bankaların ipotekle dayalı menkul kıymet ihracına ve bu işlemlere aracılık etmesine izin verilmiştir. Bu dönemde, ipotekle ya da varlığa dayalı menkul kıymet ihracının, kredi işlemlerinin menkul kıymetleştirilmiş hali olduğu ve bir nevi kredi niteliğinde olduğu düşünüldüğü için bu işlemlere izin verildiği belirtilmiştir. Ayrıca ticari bankalar, önemli bir kısmı tezgahüstü piyasada gerçekleşen kredi temerrüt takası (credit default swap) işlemlerine aracılık etmeye de başlamıştır.

Yatırım kuruluşlarına karşı rekabet gücü azalan bankalar düzenlemenin kaldırılmasına yönelik lobilerini artırmış, sonunda 1999 yılında Glass-Steagall düzenlemesi kaldırılmış, Gramm-Liech-Bliley Kuralı (1999 Financial Modernization Act) getirilmiştir. Buna göre bankalar ve iştirakleri artık yatırım faaliyetlerinde bulunabilecektir.

Glass-Steagall düzenlemesinin kaldırılmasıyla daha muhafazakar ve istikrarlı bir yapıya sahip olan ticari bankalar, finansal inovasyonun da katkısıyla hızla büyümüş ve uluslararası dev bankalar ortaya çıkmıştır. Yüzyıllık yatırım bankalarının da artan rekabet ortamında bilançolarına daha yüksek riskler aldığı görülmüştür. Özellikle 2000'li yılların başında ABD'deki bankacılık sektörünün hızlı büyümesinde bu gelişmenin rolü olduğu düşünülmektedir. Glass-Steagall'ın kaldırılması ile bankacılık sektörünün daha riskli bir yapıya geçtiği ve global finansal krizi tetiklediği yönde görüşler yaygınlaşmıştır.

B. Volcker Kuralı

Volcker kuralında "bankacılık kuruluşu" (banking entity) ve bu kuruluşların iştirakleri ile FED gözetimindeki banka dışı finansal kuruluşlara ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Düzenlemeye göre iştirakler, ana ortağın minimum %25 oy hakkına sahip olduğu ve yönetim kurulunun önemli bir kısmını seçebildikleri işletmeler olarak tanımlanmıştır.

Bankacılık kuruluşları, Federal Mevduat Sigorta Kurumu (FDIC) düzenlemesinde yer alan sigortalı mevduat kuruluşlarını (insured depository institutions) ifade etmektedir. Bu kurumlar, mevduat toplayan, belirli bir limite kadar müşteri mevduatları FDIC kapsamına giren bankalar ile tasarruf ve kredi kuruluşlarını ifade etmektedir.

Bu çalışmanın devam eden bölümünde "bankacılık kuruluşu" yerine "banka" ifadesi tercih edilmiştir.

Dodd-Frank Yasasında finansal istikrarın sağlanması amacıyla FED'e gerekli görüldüğü takdirde bankalar hariç portföy yönetim şirketleri, aracı kurum gibi finansal kuruluşları denetleme yetkisi de verilmiştir. Banka dışı finansal kuruluşlar, esas çalışma alanı finansal faaliyetler olan (gelirlerinin %85'ini finans sektörü faaliyetlerinden elde eden) şirket ve holdingler olarak tanımlanmıştır.

Özetle Volcker kuralı; banka, tasarruf ve kredi kuruluşları ve bu kuruluşların iştirakleri ile portföy

Paul Volcker

sermaye piyasası kurumları için geçerlidir. Volcker kuralında yer alan kısıtlamaları temelde iki başlık altında incelemek mümkündür.

1. Kurum Portföyü İşlemlerine Yönelik Sınırlamalar

Volcker kuralında bankaların kurum portföyü işlemleri yasaklanırken, banka dışı finansal kuruluşların kurum portföyü işlemlerine çeşitli sınırlandırmalar getirilmiştir. Buna göre bankalar, belirli istisnalar dışında kendi portföylerine gelir amaçlı alım-satım işlemleri yapamayacaktır. ABD’li bankaların ülke dışında yaptıkları işlemler de bu kısıtlamaya tabidir. Benzer şekilde, ABD’li olmayan bankaların ABD’de yaptıkları işlemler de bu düzenlemeye tabi olacaktır. Diğer bir ifadeyle, ABD’li bankaların yanı sıra, uluslararası alanda faaliyet gösteren büyük bankaların da ABD piyasasında yaptıkları kurum portföyü işlemlerine de sınırlama getirilmiştir.

Kurum portföyü işlemleri, kısa vadeli fiyat hareketlerinden gelir elde etme amacıyla yapılan her türlü menkul kıymet, türev ürün, vadeli emtia sözleşmeleri ile opsiyon işlemlerini kapsamaktadır. Ayrıca düzenlemede sermaye piyasası otoriteleri olan SEC ve CTFC’ye bu işlemlerin tanımını genişletme yetkisi verilmiştir. Bir anlamda, Volcker kuralında sadece spekülatif (kısa vadeli) amaçlı kurum portföyü işlemleri kısıtlanırken, düzenleyici otoritelere, gerekli görürlerse, uzun vadeli işlemleri de kısıtlama yetkisi verildiği görülmektedir.

Volcker kuralında banka dışı finansal kuruluşların kurum portföyü işlemleri yapma imkanı bulunmaktadır. Ancak bu şirketlerin kurum portföyü işlemlerine düzenleyici otorite (SEC ve CTFC) tarafından ek sermaye şartı ve işlem limitlerinin getirilmesi istenmiştir.

Volcker kuralına göre izin verilen kurum portföyü faaliyetleri aşağıdaki gibi özetlenebilmektedir.

- Kamu menkul kıymetleri işlemleri (ABD hükümetinin yanı sıra Federal Ulusal İpotek Piyasaları Birliği, Federal Konut Kredileri Bankaları gibi kurumların ihraç ettiği menkul kıymetler),

- Piyasa yapıcılığı ve yüklenim işlemleri (müşteri veya karşı tarafın kısa vadeli taleplerini aşmamak kaydıyla),
- Riskten korunmak için yapılan işlemler.

Düzenlemede sıralanan yukarıdaki faaliyetler banka ile müşterileri arasında çıkar çatışması yaratması, bankayı yüksek riske maruz bırakması, bankanın mali yapısını tehlikeye atması ve ABD’de finansal istikrarı bozması durumunda, düzenleyici otoriteye bu faaliyetleri de kısıtlama yetkisi verilmiştir.

Banka ve iştiraklerinin kurum portföyü işlemlerini düzenleyen Volcker kuralı, bankanın iştiraki olan sigorta şirketlerini kapsamamaktadır. Çünkü bu şirketler mevcut sigorta düzenlemelerinde ayrı kısıtlamalara tabidir. Sigorta şirketlerinin hisse senedi veya kredi notu düşük borçlanma araçlarına yaptıkları yatırımlara yönelik sınırlandırmalar vardır.

2. Serbest Yatırım Fonu ve Girişim Sermayesi Yatırımlarına Yönelik Sınırlamalar

Volcker kuralında bankaların serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonu edinmesi ya da bu araçlara yatırım yapması yasaklanmıştır. Benzer şekilde, bankaların bu araçlara destekçi (sponsor) olmasına da izin verilmemiştir.

Destekçi kavramı bankanın;

- Fona ortak olması, yönetim kurulunda temsil edilmesi,
- Fon yönetiminde kontrol gücüne (çalışanları, yöneticileri vb. belirleme ve seçme yetkisi) sahip olması,
- Fonla kurumsal pazarlama, promosyon ya da başka amaçlarla aynı ya da benzer ismi taşıması şeklinde tanımlanmıştır.

Serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonlarına yönelik işlemler bankaları likidite sıkıntısına sokacak riskli yatırımlar olabilir. Benzer şekilde, bankanın ortak olduğu bir fonun batması bankanın itibarına zarar verme potansiyeline sahiptir. Ayrıca, bu fon-

ların yapıları piyasa ve yatırımcılar kadar düzenleyici otoritelere de karmaşık gelmekte ve bankaların riskini denetlemek zor olabilmektedir. Volcker kuralı, bankaları kendi sermayeleri ile karmaşık ve riskli yatırım yapmalarından uzak tutarak, bankaların esas faaliyet alanı olan müşteri hizmetlerine odaklanmasını amaçlamıştır. Ayrıca bu düzenlemeyle, bankaların müşterilerine uygun olmayan karmaşık ürünleri sunmaları ve tavsiye etmelerinin önüne geçilmesi düşünülmüştür.

Volcker kuralında, banka dışı finansal kuruluşların serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonları yatırımlarına ilişkin olarak, düzenleyici otoritelerce (SEC ve CTFC) ek sermaye şartı ve işlem limitleri getirilmesi öngörülmüştür.

Kurum portföyü işlemlerine benzer şekilde, bu tür yatırımlarda izin verilen haller düzenlemede açıkça belirtilmiştir. Bankanın iyi niyetli emanet (bona fide trust), yeddiemin (fiduciary), yatırım danışmanlığı faaliyetleri kapsamında yapılan fon yönetimine izin verilmiştir. Banka yöneticisi ya da çalışanının ilgili fon sermayesinde payı olmaması durumunda bu faaliyetlere izin verilmiştir. Bununla birlikte, çalışan ya da yönetici, ilgili fona yatırım danışmanlığı hizmeti veriyorsa, fon sermayesinde payı olabilir.

Bankanın söz konusu fonun performansını garanti ya da sigorta etmediği, yazılı olarak fon performansın-

dan kaynaklanan zararların müşteri sorumluluğunda olduğunu bildirdiği durumlarda, bankanın serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonu işlemlerine izin verilmiştir.

Düzenlemede ayrıca bankanın söz konusu fonlardaki ufak yatırımlarına (de minimis investment) izin verildiği belirtilmiştir. Bankanın, 1 yıl içerisinde toplam fon sermayesinin %3'ünü aşmayacak şekilde serbest yatırım ve girişim sermayesi fonu yatırımı yapma imkanı vardır. Aynı zamanda banka, ana sermayesinin %3'ünü geçmeyecek şekilde serbest yatırım ve girişim sermayesi fonu yatırımı yapabilir.

Bankanın ya da iştirakinin serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonlarına Federal Rezerv Kanununda belirtildiği şekilde borç verme, varlık satın alma vb. bir işlem yapması da yasaklanmıştır.

Bununla birlikte, kurum portföyü işlemlerindekine benzer şekilde bankaların izin verilen serbest yatırım ve girişim sermayesi fonlarına yönelik yatırımlarının, banka ve müşterileri arasında çıkar çatışması yaratması, bankayı yüksek riske maruz bırakması, bankanın sağlam yapısını tehlikeye atması ve ABD'de finansal istikrarı bozması durumunda düzenleyici otoriteye bu faaliyetleri kısıtlama yetkisi verilmiştir.

Bankaların serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonları ile ilgili yatırımlarına ve ilişkilerine kısıtlama

getiren Volcker kuralı, bankaların bu fonlara yaptığı aracılık işlemlerine ilişkin bir sınırlandırma getirmemiştir.

Ek olarak, çeşitli düzenlemelerde tanımlanan KOBİ, kamu yararına hizmet eden şirket ve nitelikli rehabilitasyon işletmelerine (tarihi bina ve yapıların restorasyonunu yapan şirketlerin) yapılan yatırımlara yönelik kısıtlamalar yoktur.

3. Volcker ve Glass-Steagall Düzenlemeleri

ABD’de 1933-1999 yılları arasında geçerli olan Glass-Steagall Kanunuyla Volcker kuralı karşılaştırıldığında, Volcker kuralının ticari bankalar için daha az faaliyet alanında sınırlamalar getirdiği görülmektedir. Glass-Steagall düzenlemesinde bankaların alım-satıma aracılık işlemleri, halka arz yüklenimi, piyasa yapıcılığı ve riskten korunma işlemleri gibi pek çok alanda yasaklar getirilirken, Volcker kuralında, ticari bankalar için kurum portföyü işlemleri ile serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi yatırımlarına ilişkin sınırlama getirildiği görülmektedir.

Örneğin, Glass-Steagall düzenlemesinde bankaların menkul kıymet alım satımı aracılığına izin verilmeyenken Volcker kuralında böyle bir sınırlama yoktur. Benzer şekilde Volcker kuralına göre bankalar halka arz yüklenimi ve riskten korunma işlemleri de yapabilmektedir.

Öte yandan, kurum portföyü işlemlerindeki kısıtlamalara bakıldığında Volcker kuralının daha sıkı olduğu söylenebilmektedir. Örneğin, Glass-Steagall düzenlemesinde kurum portföyü için yapılan yabancı hükümet ve kalkınma bankalarının menkul kıymetleri, varlığa dayalı menkul kıymet, ipoteye dayalı menkul kıymetler ve yüksek kredi notuna sahip borçlanma araçlarında alım-satım işlemlerine izin veriliyordu. Ancak Volcker kuralında kısıtlama daha kapsamlı olup, bankaların ABD kamu tahvilleri dışındaki kurum portföyüne yapılan borçlanma aracı alım-satımına izin verilmemektedir. Glass-Steagall’da uluslararası bankaların ABD’deki işlemlerine yönelik sınırlamalar yokken, Volcker kuralında bu kurumlara yönelik de kısıtlamalar öngörülmektedir.

Serbest yatırım ve girişim sermayesi fonu yönetimine ilişkin de, Volcker kuralının daha sıkı olduğu söylene-

bilmektedir. Volcker kuralında bu fonlardaki yatırımlar, fon sermayesinin %3’ü ile sınırlandırılırken, Glass-Steagall’da bu oran %20 idi (1956 öncesi %5 idi).

C. Uygulamaya Geçiş Süreci

Dodd-Frank Kanununda, düzenlemenin yasalaşmasını takip eden 6 ay içerisinde Finansal İstikrar Gözetim Konseyinin (FSOC) Volcker kuralına ilişkin tavsiyeleri içeren bir çalışma hazırlaması istenmiştir. Kanuna göre 9 ay içerisinde ilgili otoritelerce uygulamaya yönelik ikincil düzenlemelerin çıkarılması, iki yıl sonra da uygulamaya geçilmesi gerekmektedir.

İkincil düzenlemeler tarafında, FSOC, Ocak 2011’de “Kurum Portföyü ve Serbest Yatırım Fonu ve Girişim Sermayesi Fonu İşlemleri Yasağına İlişkin Tavsiyeleri”ni yayınlamıştır. Yayımlanmadan önce Kasım 2010’da kamuoyu görüşüne sunulan çalışmaya 8.000’e yakın bildirim yapılmış, 6.500’e yakın görüşte, düzenlemenin çok ağır olduğu belirtilmiştir. Ocak 2011’de Konsey tarafından yayınlanan çalışmada Volcker Kuralının uygulanmasına yönelik çeşitli tavsiyelere (hangi işlemlerin müşteri işlemleri olarak tanımlanması gerektiği, önemsiz yatırımların hesaplanmasına ilişkin detayların açıklanması, programlı bir uyum politikasının geliştirilmesi vb.) yer verilirken, Volcker kuralındaki eksiklere ve detaylandırılması gereken noktalara da değinilmiştir.

Ardından, ülkedeki 5 farklı finansal otorite, ilgili düzenleme taslağını 7 Kasım 2011’de yayınlamıştır. ABD Merkez Bankası (FED), Menkul Kıymetler ve Borsalar Komisyonu (SEC) Emtia Piyasası Vadeli İşlemler Komisyonu (CTFC), Bankacılık Denetim Otoritesi (OCC-ABD Hazine bünyesinde) ve Federal Mevduat Sigorta Kurumu (FDIC) işbirliği ile hazırlanan taslak kamuoyu görüşüne sunulmuştur. 13 Şubat 2012’ye kadar, 17.000’in üzerinde görüş bildirilmiştir. Gelen görüşlerde düzenlemenin bankacılık sektörünün maliyetini artırabileceği ve ABD’li bankaların küresel piyasada rekabet gücünü etkileyebileceği yönünde eleştiriler yoğunlukta olmuştur.

Dodd-Frank Yasasına göre düzenlemenin 2 yıl içerisinde (Temmuz 2012’de) uygulamaya geçilmesi öngörülmesine rağmen, 29 Şubat 2012’de FED Başkanı Bernanke tarafından yapılan açıklamada ikincil düzenlemelerin Temmuz 2012’ye yetiştirilemeyeceği

ifade edilmiştir. Bu kapsamda, düzenleme için 2 yıllık geçiş süreci öngörülerek, tam uygulamaya geçiş tarihi Temmuz 2014 olarak belirlenmiştir. Ancak kurala göre bu 2 yıllık geçiş sürecini daha da uzatma imkanı olup (5 yılı aşmamak kaydıyla), bu yetki FED'e tanınmıştır.

II. İNGİLTERE

ABD'ye benzer şekilde İngiltere'de de krizin ardından finansal sektörün yeniden düzenlenmesine yönelik çalışmalar mevcut olup, bir reform tasarısı hükümete sunulmuştur.

A. Vickers Raporu

2010 yılında finansal sektörde yapılması gereken reformlara ilişkin danışmanlık yapmak üzere Bağımsız Banka Komisyonu (Independent Commission on Banking-ICB) kurulmuştur. Çeşitli bankalarda baş ekonomist olarak çalışan ve mevcut durumda Oxford'da akademik kariyerine devam eden Sir John Vickers'ın başkanlığını yürüttüğü komisyonun diğer üyeleri büyük yatırım bankalarının yönetiminde yer alan Bill Winters ve Martin Taylor, ekonomist Clare Spottiswoode ile Financial Times baş yazarı Martin Wolf'tur.

Komisyon Hazine ve Finansal Hizmetler Kurulu gibi kurum temsilcilerinden 14 kişilik bir ekip yardımcı olmaktadır. Komisyon aşağıdaki konularda tavsiye-

lerde bulunmak üzere görevlendirilmiştir.

- Bankacılık sektöründeki riski azaltmak,
- Sektördeki ahlaki tehlikeyi (moral hazard) hafifletmek,
- Banka iflaslarını ve bunun etkilerini kısıtlamak,
- Müşteri ve yatırımcı ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ticari ve yatırım bankacılığı arasındaki rekabeti sağlamak (özellikle büyük bankalara "batamayacak kadar büyük-too big to fail" algısından kaynaklanan rekabet avantajını önleyecek şekilde).

ICB, Nisan 2011'de görüşlerini içeren ara raporunu kamuoyuna açıklamıştır. Kamuoyundan gelen görüşleri göz önünde bulundurarak, ICB Eylül 2011'de son raporunu yayınlamıştır. Komisyon başkanının ismiyle de anılan raporda (Vickers Raporu) 2019 yılına kadar ülkedeki ticari bankacılık faaliyetlerinin, diğer bankacılık faaliyetlerinden ayrılması (ring-fencing) gerektiği belirtilmiştir. Raporda banka batışlarının maliyetini azaltmak amacıyla yeni sermaye şartları belirlenirken, sektörde rekabetin artırılması yönünde tavsiyeler de mevcuttur.

Aralık 2011'de İngiliz hükümeti Vickers Raporuna ilişkin görüşlerini içeren bir bildiri yayınlamıştır. Bildiride genellikle Vickers tavsiyelerinin uygun bulun-

duğu belirtilmiştir. Ardından, Vickers tavsiyelerinin nasıl uygulanacağını içeren daha kapsamlı olan çalışma raporunu Haziran 2012’de kamuoyu görüşüne sunmuştur. Daha sonra, 12 Ekim 2012’de de Banka Reformu Kanun Taslağı yayınlanmıştır. Gelen görüşlerle son halini alan ve Vickers tavsiyelerini esas alan Banka Reformu Kanunu Tasarısı ise 4 Şubat 2013’te alt meclise (Avam Kamarası) sunulmuştur.

Söz konusu tasarıya göz atmadan önce ülkedeki finansal sektör düzenleme yapısına değinmekte yarar vardır. ABD’ye benzer şekilde makro riskleri azaltmak ve düzenleyici otoriteler arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla, İngiltere’de kurumsal yapılanmada değişikliklere gidilmiştir.

Banka Reformu Kanun Tasarısının öngördüğü şekilde daha önceden ülkedeki bankacılık ve sermaye piyasası sektörünün düzenlenmesinden sorumlu olan Finansal Hizmetler Otoritesi (Financial Services Authority) Nisan 2013’te kaldırılmış, yerine üç yeni düzenleyici otorite oluşturulmuştur.

Bunlardan ilki, makro ihtiyati politikaları belirlemek üzere Merkez Bankası bünyesinde kurulan Finansal Politikalar Komitesidir (Financial Policy Committee). Komitenin amacı finansal istikrarı sağlamak üzere finansal sistemi gözetmek ve sistemik riski azaltacak yönde politikalar belirlemektir. Komite başkanı Merkez Bankası başkanıdır.

Yine Merkez Bankası bünyesinde oluşturulan İhtiyati Düzenleme Otoritesi (Prudential Regulation Authority) daha önceki Finansal Hizmetler Otoritesinin yetkilerini devralmıştır. Banka, yatırım kuruluşları ve sigorta şirketleri bu otoritenin gözetimindedir.

Bir diğer kurum olan Finansal İdare Otoritesi (Financial Conduct Authority) tüketici ve yatırımcı haklarını korumak amacıyla kurulmuştur. Bu kurum İhtiyati Düzenleme Otoritesi denetimindeki kurumların dışındaki tüm finansal kurumların (portföy yönetim şirketleri, bağımsız denetim kuruluşları vb.) denetiminden sorumludur.

Finansal Politikalar Komitesi, makro riskleri azaltıcı politikalardan sorumlu olarak hem İhtiyati Düzenleme Otoritesi hem de Finansal İdare Otoritesi üzerinde yetkilere sahiptir. Bu kapsamda, tavsiyelerde

bulunabileceği gibi denetleme otoritelerine gerekli düzenlemelerin yapılması yönünde talimat verebilmektedir.

B. Bankacılık Reformu Tasarısı

Ülkedeki bankacılık sektörünü yeniden şekillendiren ve 4 Şubat 2013’te alt meclisin onayına sunulan Bankacılık Reformu Kanun Tasarısını üç başlık altında toplamak mümkündür.

1. Bankacılık Faaliyetlerine Yönelik Sınırlamalar (Ring Fencing)

Vickers raporunda önerildiği şekilde, tasarıda bireysel bankacılık operasyonlarının diğer faaliyetlerden bağımsız olarak farklı bir tüzel kişilik altında (ring fenced body) yapılması öngörülmüştür. Bu düzenleme ile mevduat bankacılığının, bankaların daha riskli faaliyetlerinden ayırarak, bankanın batması durumunda vatandaşların tasarruflarının korunması amaçlanmıştır.

Tasarıda bankaların yapabilecekleri faaliyetler esas ve harici olarak iki şekilde tanımlanmıştır. Esas faaliyetler mevduat kabul etme, hesaptaki parayı çekme ve ödeme yapma hizmeti ile belirli bir limite kadar bu hesap adına kredi çekme (kredili mevduat) hizmetleri olarak tanımlanmıştır. Buna göre esas faaliyetleri sadece mevduat bankaları (ring fenced body) yapabilecektir. Vickers raporunda mevduat bankalarının mevduat toplayacakları mudiler; gerçek kişiler

Sir John Vickers

(son bir sene içinde ortalama 250.000 £’den az nakit ve nakit benzeri varlığı olan) ile KOBİ’ler olarak belirlenmiştir. Ancak, Şubat 2013’te alt-meclise sunulan tasarıda böyle bir sınırlama yoktur. Benzer şekilde Vickers raporunda mevduat bankalarının bilançolarındaki toplam mevduatın 25 milyar £’in altında olması önerilirken, tasarıda bu şekilde bir tanımlama yapılmamıştır. Bu detayların ikincil düzenlemede belirlenmesi beklenmektedir.

Volcker kuralına benzer şekilde, tasarıda Birleşik Krallıkta yerleşik olan bankaların ülke dışındaki faaliyetleri de aynı sınırlamaya tabidir.

Tasarıda, harici faaliyetler yatırım işlemleri olarak belirlenirken, mevduat bankalarının bu faaliyetleri yapmaları yasaklanmıştır. Bir diğer ifadeyle, mevduat toplayan bankaların; alım-satıma ya da halka arza aracılık, kredili işlemler, yüklenim yapma ve kurum portföyü işlemleri gibi sermaye piyasası faaliyetlerine izin verilmemiştir. Vickers Komisyonunun tavsiyelerinde bireysel bankaların yapamayacakları faaliyetlere (harici faaliyetler) ilişkin kriterler açıkça belirlenirken, tasarıda harici faaliyetler sadece “yatırım işlemleri” olarak tanımlanmış, detayları ikincil düzenlemelere bırakılmıştır.

Tasarıda Hazine’ye “esas faaliyet” tanımını genişletip, başka faaliyetler ekleme yetkisi verilmiştir. Yani, esas faaliyetlerin kapsamı ikincil düzenlemelerde belirlenecektir. Bu kapsamda, proje finansmanı, basit türev ürün işlemleri, yatırım danışmanlığı gibi bazı faaliyetlerin de esas faaliyetler kapsamına girebileceği ve mevduat bankalarının bu faaliyetleri yapabileceği yönünde görüş ve tahminler vardır. Nitekim Vickers raporunda bu kurumların basit türev ürün işlemleri ve riskten korunma işlemlerine izin verilmesi yönünde görüş belirtilmiştir.

Yine tasarıda yer alan açıklayıcı notlarda Hazineye bazı durumlarda mevduat toplamayı “harici faaliyet” olarak belirleme yetkisi verilmiştir. Bu durumda, örneğin, büyük kurumsal ya da bireysel yatırımcılar isterse, belirli bir limitin üstündeki mevduatlarını mevduat bankaları dışındaki kurumlarda tutabilecektir.

Benzer şekilde Hazine, harici faaliyetler için istisnalar koyarak mevduat bankalarının bu işlemleri yapmasına izin verme yetkisine sahiptir. Tasarıdaki açıklayıcı

notlarda mevduat bankalarının riskten korunmak için türev işlemlerine bazı durumlarda izin verilebileceği yer alıyordu. Örneğin, merkezi takas kuruluşlar aracılığıyla ve belirli kaldıraç oranları kullanarak yapılan işlemlere, ya da basit türev ürün işlemlerine imkan sağlanabileceği söylenmiştir. Vickers raporunda bu tür istisnalar daha detaylı tanımlanmış olup mevduat bankalarının daha iyi ve etkili hizmet sunması için belirli limite kadar harici faaliyetleri yapabilmesine izin verilebileceği belirtilmiştir.

Tasarıda mevduat bankalarının ve faaliyet alanlarının düzenleme ve denetleme sorumluluğu İhtiyati Düzenleme Otoritesine (PRA) verilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi bu otorite, Nisan 2013’te Merkez Bankası bünyesinde kurulmuştur. Otorite, daha önce bankacılık ve sermaye piyasası faaliyetlerinin düzenleyici otoritesi olan Finansal Hizmetler Otoritesinin (FSA) yetkilerini devralmıştır. İhtiyati Düzenleme Otoritesinin kanun kabul edildikten 5 yıl içerisinde ikincil düzenlemeleri tamamlayarak Hazineye sunması beklenmektedir.

2. Mudi Önceliği (Depositor Preference)

Bağımsız Banka Komisyonunun (ICB) bankacılık sektöründeki riskleri azaltmaya yönelik hükümete verdiği tavsiyelerden biri de “mudi önceliği-depositor preference” kavramı olmuştur. Buna göre Finansal Hizmetler Tazmin Merkezi (Financial Services Compensation-FSCS-Türkiye’deki Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun muadili) kapsamındaki mevduatlar banka tasfiyesinde öncelikli borç olarak ilk sırada yer alacaktır.

Şubat 2013’te alt meclise sunulan Bankacılık Reformu Tasarısında da bu düzenleme getirilmiştir. Ülkenin iflas mevzuatına değişiklik getiren bu düzenlemeyle, FSCS kapsamındaki mevduatların öncelikli borç olduğu belirtilmiştir. Mevcut durumda mevduatların 85.000 £’e kadar olan kısmı FSCS sigortasında olup, iflas durumunda FSCS ve diğer borçlular aynı hiyerarşide iken, kanun tasarısıyla FSCS ilk sıraya geçmiştir. Böylece FSCS’nin tazmin edebileceği miktarın artması ve tasarruf sahiplerinin risklerinin azaltılması hedeflenmiştir.

Komisyon (ICB) tavsiyelerinde yer alan bu öncelik, aslında diğer borçluların aleyhinde bir durum olup,

bu yönde eleştiriler fazla olmuştur. Hükümetin Komisyon tavsiyelerine ilişkin verdiği bildiride bankaların emeklilik fonlarına olan yükümlülükleri ve yurtdışında İngiliz bankalarındaki mevduatların (mevcut durumda Avrupa Ekonomik Alanı dışındaki ülkelerdeki İngiliz bankalarının mevduatları FSCS kapsamı dışındadır) da öncelikli borç olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, hayırseverlik dernekleri gibi bazı grupların da sadece FSCS kapsamında değil, tüm mevduatlarının öncelikli borç tanımına girmesi düşünülmüştür. Ancak, Şubat 2013'te sunulan Bankacılık Reform tasarısında bu yönde değişiklikler yer almamıştır. Mevduat önceliğinin Tasarıda da belirtildiği üzere, şu an taslak halinde olan Avrupa Birliği Banka Kurtarma ve Tasfiye Direktifinin (EU Bank Recovery and Resolution Directive) kabul edilmesiyle son şeklini alacağı beklenmektedir. 2016'da uygulamaya geçilmesi planlanan Direktif, finansal krizin ardından, G-20'de alınan kararların ışığında banka iflasına ilişkin düzenlemeleri yeniden yapılandırmaktadır.

3. Bankaların Sermaye Şartlarına İlişkin Düzenlemeler

Vickers raporunda, bankaların sermaye yükümlülüklerine ilişkin Basel III ile yeni AB düzenleme tasarılarında ele alınan konularda, çeşitli tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu bölümde, Komisyonun bankaların sermaye şartlarına ilişkin verdiği bazı teknik detaylara yer verilecektir.

Bununla birlikte, Bankacılık Reformu Kanun Tasarı

rısında bankaların sermaye şartlarına ilişkin teknik detaylar verilmemiş, ikincil düzenlemeleri yapmak üzere Hazine yetkilendirilmiştir. Bankacılık Reform Tasarısı gerekçesinde ise Komisyonun önerdiği aşğıdaki detayların uygun olduğu söylenmiş, bu uygulamalara yönelik düzenlemelerin ilgili AB direktifinin yayınlanmasıyla son şeklini alacağı belirtilmiştir.

Vickers raporunda sermayenin riskli varlıklara oranının büyük bankalarda (riskli varlıkları İngiltere milli gelirinin %3'ünden fazla olan bankalarda) minimum %10 olması önerilirken, küçük kurumlarda bu oran daha düşük olabileceği belirtilmiştir. Basel III düzenlemelerine göre bu oran daha düşüktür (banka büyüklüklerine göre %8-9,5 arasında). Vickers raporunda bu oranın daha yüksek olması, piyasa katılımcılarınca eleştirilen konulardan biri olmuştur.

Benzer şekilde, İngiltere merkezli bankaların Birinci Kuşak Sermaye kaldıraç oranının (Tier 1 Leverage Ratio) minimum %3 olması gerektiği belirtilirken büyük bankalar (riskli varlıkları İngiltere milli gelirinin %3'ünden fazla olan bankalarda) için bu oran %4'e çıkmaktadır.

Komisyon, mevcut durumda yeni bir tasfiye aracı olarak literatüre giren, ABD'de kabul edilen Dodd-Frank yasası ile AB Banka Kurtarma ve Tasfiye Direktifi tasarısında yer alan "bail-in" yaklaşımına da atıf yapmıştır. Bu yaklaşımda, sorunlu hale gelen bankaların kamu desteğine gerek kalmadan, kendi iç kaynaklarını kullanarak kurtarılması öngörülmektedir. Kriz dönemindeki banka batışlarında banka borçlularının (iştirakleri dahi olsa) banka hissedarları kadar etkilenmediği görülmüştür. Banka borçluları tasfiye sürecinde banka hissedarlarından daha öncelikli olup, borçlarını, hisse senedi sahiplerinden daha önce tahsil etme hakkına sahiptir. Bail-in yaklaşımı 2009 yılından itibaren gerek Finansal İstikrar Kurulu, gerekse AB düzenleme çalışmalarına konu olmuştur. Bu uygulamada temel olarak, düzenleyici otoriteye tasfiye sürecindeki bankaların belirli borç yükümlülüklerini (ör: tahvil sahiplerine olan yükümlülüklerini), gerekli gördüğü hallerde hisse senedine çevirme yetki verilmektedir. Bu şekilde, batan bankaların tasfiye maliyetinin vergi mükellefleri yerine, hissedarların yanı sıra tahvil sahiplerinden de tahsil edilmesi, böylece tasfiye işlemlerinin kamu üzerindeki maliyetinin azaltılması amaçlanmıştır.

Komisyonun önerisinde, düzenleyici otoritelerin belirlediği, bankanın borçluları (banka tarafından ihraç edilen ve vadesine en az 12 ay kalan tahvillerin sahipleri) da banka hissedarı gibi tanımlanmaktadır. Bankaların sermayeleri ile bu tür borçların toplamı, kayıp karşılama sermayesi (loss absorbency capital) olarak tanımlanmıştır. Komisyon, büyük mevduat bankaları ve global sistematik öneme sahip olan bankalarda (global systemically important banks-G-SIBs**) kayıp karşılama sermayesinin risk ağırlıklı varlıklara oranının (loss absorbency requirement) minimum %17 olmasını tavsiye etmiştir. Bu seviyenin, yine tasarı halinde olan Direktif'te %11.5-13 olarak öngörülen oranın üzerinde olması, eleştirilere sebep olmuştur.

C. Uygulamaya Geçiş Süreci

İngiltere'de yasama organı ABD'de olduğu gibi iki meclislidir. Kanun tasarılarının yasalaşması için önce halkı temsil eden Avam Kamarası-alt meclis (House of Commons), ardından seçilmiş üyelerden oluşan Lordlar Kamarasının-üst meclis (House of Lords) onayından geçmesi gerekir. Her iki mecliste de kanun tasarısının onaylanma süreçlerinde belirli aşamalar (ilk okuma, ikinci okuma, komisyonda müzakere, rapor üretme ve üçüncü okuma) vardır.

Şubat 2013'te alt meclise sunulan Bankacılık Reform Tasarısı da 1 Temmuz 2013 itibarıyla halen müzakere aşamasındadır. Başlangıçta müzakere aşamasının 18 Nisan 2013'te tamamlanıp, raporlama aşamasına geçilmesi planlanıyordu.

Hali hazırda, Ağustos 2013'te raporlama aşamasına geçilmesi beklenmektedir. Alt Meclis'te onaylama süreci tamamlanınca, Üst Meclisin tasarımı gözden geçirerek alt meclise tekrar göndermesi ve ardından Kraliçenin onayıyla tasarının yasalaşması beklenmektedir. Kanunun yasalaşmasını takiben 2015 yılına kadar tüm ikincil düzenlemelerin tamamlanması ve 2019'a kadar reformların uygulamaya geçmesi

** Bağımsız Banka Komisyonu raporunda hangi bankaların sistematik öneme sahip olduğuna yönelik bir tanım ya da açıklamaya yer verilmemiştir. Bununla birlikte, gerek Finansal İstikrar Kurulunun 2011 yılında açıkladığı sistematik öneme sahip kuruluşların listesi, gerekse aynı yıl Basel Komitesinin düzenleme çalışmalarında yer alan tanımlamalar, pek çok çalışmada olduğu gibi bu raporda değinilen sistematik öneme sahip kuruluşlar için esas teşkil etmektedir.

beklenmektedir.

III. AVRUPA BİRLİĞİ

Finansal krizle birlikte Avrupa Birliği bünyesinde düzenleme çalışmaları (Sermaye Yeterliliği Direktifi, yeni AB Banka Kurtarma ve Tasfiye Direktifi vb.) devam etmektedir.

Yanı sıra, İngiltere'de Bağımsız Banka Komisyonunun oluşumuna benzer şekilde, Avrupa Birliğinde Şubat 2012'de Bankacılık Reformunun Yapılanmasına İlişkin Üst Düzey Uzman Grubu (High Level Expert Group on Structural Bank Reforms) kurulmuştur. Finlandiya Merkez Bankası başkanı Erkki Liikanen'in başkanlığını yaptığı ekte akademisyen ve piyasa uzmanlarından oluşan 11 kişi yer almaktadır.

Grubun amacı, yapılmakta olan düzenleyici reformlara ilave olarak, finansal istikrarı güçlendirecek, verimliliği arttıracak ve tüketiciyi koruyacak yapısal reformları belirlemek ve önerilerde bulunmaktır.

A. Liikanen Raporu

Üst Düzey Uzman Grubu, 2 Ekim 2012’de “AB Bankacılık Sektörü Yapısal Reformu” isimli raporunu yayınlamıştır. Grup başkanının ismiyle de anılan raporda (Liikanen Raporu), daha etkili bir bankacılık sektörü için halihazırda Basel, AB ve ulusal düzeyde otoritelerin sunduğu tasarı ya da kurallara yönelik tavsiyeler ve eklemeler bulunmaktadır.

Raporda, kriz zamanında bankaların riskli işlemlerinin yeterli sermaye şartları ile korunmadığı ve bunun yüksek sistemik riske yol açtığı söylenmiştir. Aynı raporda, yakın zamanda uygulamaya geçmesi planlanan yeni Sermaye Yeterliliği Direktifi ve AB Banka Kurtarma ve Tasfiye Direktifi ile bankaların daha sağlam bir yapıya kavuşacağı, bankaların yapılarındaki karmaşıklığın ve riskin azaltılacağı eklenmiştir. Yine de Grup, bankaların riskli faaliyetlerinin mevduat işlemlerinden zorunlu olarak ayrılmasını önermiştir. Grup, bankaları kurtarma ve tasfiye planları, sermaye yeterliliği, kurumsal yönetim gibi konularda da tavsiyelerde bulunmuştur. Raporda yer alan önerileri 5 başlık altında toplamak mümkündür:

- Kurum portföyü işlemleri ile diğer bankacılık faaliyetlerinin zorunlu olarak ayrıştırılması,
- Bankaların kurtarılması ve tasfiyesi planlarına bağlı olarak, ayrılabilir olası diğer faaliyetler,
- Bir tasfiye aracı olarak bail-in uygulamalarına ilişkin öneriler,
- Alım-satım varlıkları ile gayrimenkul bağlantılı kredilerin sermaye yükümlülüğünün gözden geçirilmesi,
- Yönetişimin güçlendirilmesi.

1. Kurum Portföyü İşlemleri

Grup, ABD’deki Volcker kuralı ve İngiliz Bağımsız Banka Komisyonunun raporuna (Vickers) benzer şekilde, bankaların kurum portföyü işlemlerine yönelik sınırlamalar önermektedir. Belirli istisnalar dışında, piyasa yapıcılığı işlemleri dahil, kurum portföyü işlemlerinin ayrı bir şirket altında gerçekleşmesi önerilmektedir.

Grup ayrıca kredili işlemler, serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonu işlemleri gibi faaliyetlerin de bu ayrı yapı altında yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Bir anlamda yatırım bankacılığı ve temel bankacılık işlemlerinin ayrıştırılması hedeflenmiştir. Aşağıdaki durumlarda düzenleyici otoritenin, kurumsal ayrışma ihtiyacı olup olmadığına karar vermesi önerilmiştir.

- Satılmaya hazır varlıkların toplam varlıklara oranı %15’den fazla ise, ya da,
- Satılmaya hazır varlıklar 100.000 €’yu geçerse.

Grup, önerilerinde zorunlu ayrıştırmanın ana sebepleri olarak bankaların risk alma inisiyatiflerini sınırlamak; toplanan mevduatın diğer faaliyetleri finanse etmesini engellemek, banka ve gölge bankacılığın bağlantılarını kırmak, yatırım bankacılığı ve mevduat bankacılığı arasındaki risk paylaşımını engellemek olarak belirtmiştir.***

Volcker düzenlemesinde olduğu gibi, Grup önerilerinde, ayrı bir kurumsal yapı zorunluluğu olmadan aşağıdaki işlemlere izin verilmektedir.

- Ticari, bireysel, sendikasyon kredileri,
- Proje finansmanı,
- İpotek kredi işlemleri,
- Basit menkul kıymetleştirme işlemleri,
- Özel varlık yönetimi ve portföy yönetimi,
- Korunma amaçlı türev işlemleri,
- Para piyasası işlemleri.

Liikanen raporunda, mevduat toplayan bankaların

*** Gölge bankacılık sistemi genel olarak temel bankacılık sistemi dışında kalan kredi aracılık faaliyetleri ve kuruluşları ifade etmektedir. Yeteri kadar düzenleyici ve denetleyici çerçeveye tabi olmayan ve finansal krizin nedenleri arasında gösterilen gölge bankacılık için son yıllarda uluslararası otoritelerin devreye girdiği görülmektedir. Örneğin, Finansal İstikrar Kurulu gölge bankacılığın kapsamının belirlenmesine ve temel bankacılık sistemi ile bağlantılarının azaltılmasına ilişkin çalışmalar başlatmıştır.

kendi mudileri dışındaki müşterilere korunma amaçlı türev işlemi (faize, dövizde dayalı opsiyon sözleşmeleri, swap işlemleri vb.) yaparak riskli pozisyon alma işlemlerine izin verilebileceği de belirtilmiştir. Benzer şekilde, mevduat toplayan bankaların halka arz yüklenim işlemleri yapabileceği de belirtilmiştir. Böylece bankalar kurumsal yatırımcılara hizmet sunma imkanlarını devam ettirecektir. Yine de bu iki faaliyetin riskli olduğunu belirten Grup, düzenleyici otoritelerin bu kapsamda risk uyarı mekanizması geliştirmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Ayrı bir yapı altında faaliyet gösterecek kurumlar (trading entity), mevduat toplama ve bireysel ödeme hizmetleri dışındaki tüm finansal işlemleri yerine getirebilir. Liikenen raporunda mevduat bankaları ve diğer şirketlerin aynı holding çatısı altında faaliyet gösterebileceği belirtilmiştir. Böylece banka, müşterilerine farklı hizmetleri sunmaya devam edebilecektir. Ancak, aynı grup içindeki mevduat bankasının yatırım bankası riskinden korunması gerekir. Bu kapsamda, örneğin iki kurum arasında doğrudan veya dolaylı fon ve risk transferine izin verilmemesi gerekir. Her iki kurumun da sermaye yeterliliği gibi düzenlemelere bireysel (solo) olarak tabi olması önerilmiştir. Bir anlamda kısıtlanan faaliyetler farklı bir tüzel kişilik altında yapılırsa da aynı holding altında devam edebilecektir. Ancak, yatırım bankası solo finansal tablolar ile sermaye yükümlülüklerine tabi olacak, esas bankacılık faaliyetlerini yürütemeyecektir.

Raporda, düzenlemeler yapılırken, AB üyesi ülkeleri kapsayacak düzenlemelerin olabildiğince basit yapılması tavsiye edilmiştir.

2. Bankaların Kurtarılması ve Tasfiye Planları

Son finansal kriz, kamu otoritelerini, global piyasalarda sorun yaşayan bankalara müdahale etmek zorunda bırakmış, hükümetler, bankalara benzeri görülmemiş büyüklükte para enjeksiyonu yapmış ve garantiler sağlamıştır. Nitekim, Ekim 2008 ile Ekim 2011 arasında Avrupa Komisyonu, finansal kurumlar için 4,5 trilyon € tutarında devlet yardımını onaylamıştır. Bu ortamda Avrupa Birliği Komisyonu, Avrupa çapındaki bankaların kurtarılmasına ve tasfiye edilmesine ilişkin yeni düzenleme çalışmalarına başlamıştır.

Tasarı halinde olan AB Banka Kurtarma ve Tasfiye Direktifi, düzenleyici otoritenin gerekli gördüğü takdirde problem çıkmadan önce, ya da süreç içerisinde, bankalara müdahale edebilecekleri araçları düzenlemektedir. Banka tasfiye sürecinde olmasa dahi, düzenleyici otorite riski azaltmak için, bankanın kurumsal yapısını değiştirerek, faaliyetlerini ayırabilir. Bu kapsamda, Üst Düzey Uzman Grubu, bir önceki maddede yer alan zorunlu ayrılması gereken faaliyetlerin kapsamının genişletilebileceğini öngörmüştür. Bir diğer ifadeyle, kurtarma sürecinde, mevduat toplayan bankalara izin verilen faaliyetlerin de kısıtlanabileceği önerilmiştir.

Grup, özellikle bankaların türev işlemleri gibi riskli faaliyetlerinin, mevduat bankacılığı fonksiyonlarından ayrılması gerektiğini belirtmiştir. Grup, bu planların tüm üye ülkelerde uyumlu bir şekilde uygulanması için Avrupa Bankacılık Otoritesi'ne (European Banking Authority-EBA) önemli görevler düştüğünü eklemiştir.

3. Bail-in Uygulamaları

Grup, yine AB Banka Kurtarma ve Tasfiye Direktifi tasarısında yer verilen ve Vickers raporunda da değinilen bail-in uygulamalarına ilişkin de önerilerde bulunmuştur. Gruba göre bail-in uygulamalarının bütün borçlanma araçlarında geçerli olmayıp, bazı araçları kapsamamasını önermiştir. Uygulamanın hangi araçları kapsayacağı raporda detaylandırılmazken, bail-in uygulamasına girecek olan enstrümanların özelliklerinin etraflıca belirlenmesi gerektiğini vurgulanmıştır. Ayrıca bankalara, bail-in zorunluluğuna maruz kalmayan borçlanma aracı ve hisse senedi ihraç edebilmesi izni verilmelidir. Böylece, yatırımcılar da ileride karşılaşabileceği risklerin farkına varabilecektir. Grup ayrıca, üst düzey yöneticilere veya diğer çalışanlara yapılan ücret ve prim ödemelerinde, hisse senedi, opsiyonlara vb. benzer şekilde bail-in uygulamasına tabi tahvillerin de kullanılabileceğini önermiştir.

4. Sermaye Yükümlülükleri

Liikenen raporunda yer alan tavsiyelerden biri de asgari sermaye şartları konusunda olmuştur. Mevcut durumda Basel Komitesi ve Avrupa Bankacılık Otoritesinin sermaye yükümlülüklerine yönelik düzen-

lemeleri revize edilmektedir. Raporda bu çalışmalarını değerlendiren Grup, alım-satım işlemlerine yönelik ek sermaye yükümlülükleri getirilmesini önermiş, böylece banka riskinin azalacağını savunmuştur. Raporda ayrıca risk ağırlıklı varlıkların hesaplanmasına yönelik öneriler getirilmiştir. Grup, yaşanan finansal krizle birlikte, gayrimenkulle bağlantılı kredi faaliyetlerine yönelik sermaye şartlarının gözden geçirilmesinin de yararlı olacağını belirtmiştir.

5. Kurumsal Yönetim

Kurumsal yönetimin bankalar için hayati önemi olduğunu vurgulayan Grup, özellikle bankalar daha karmaşık ve riskli faaliyetlerde bulunduğu zaman yönetim ve kontrolün zorlaştığını belirtmiştir. Bu kapsamda, raporda bazı alanlarda aşağıdaki tavsiyelerde bulunulmuştur.

- Yönetişim ve kontrolün güçlendirilmesi: Her türlü bankada bunun güçlendirilmesi gerektiğini söyleyen Grup, özellikle daha büyük ve karmaşık yapıdaki bankaların gözetimine önem verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Grup örneğin, yöneticilerin görev ve organizasyona uygun olup olmadığına yönelik testlerin yapılması gerektiğini belirtmiştir.
- Risk yönetimi fonksiyonlarının geliştirilmesi: Mevcut sermaye yeterliliği düzenlemesi tasarısının (CRD IV) çok değiştirilmeden uygulamaya geçmesini savunan Grup, risk yönetiminin güçlendirilmesi için örneğin Risk ve Kontrol Yönetiminin, Denetim Komitesine rapor vermesi gerektiğini söylemiştir.
- Ücretlendirme Politikası: Bankalara olan güvenin yeniden inşa edilmesinde, çalışanların ücretlendirme politikalarındaki düzenlemelerin etkili olacağını belirten Grup, mevcut sermaye yeterliliği düzenlemesinde (CRD III) yer alan değişken ücretlerin %50'sinin banka hisse senedi olması zorunluluğuna, bail-in borçlanma araçlarının da eklenebileceğini söylemiştir. Grup ayrıca, çalışanlara verilen ücretlerin değişken ve sabit kısmına ilişkin sınırlamalar (örneğin %50'si sabit %50'si değişken olmak üzere) getirilebilece-

ğini önermiştir. Grubun bu konudaki önerilerinden bir diğeri de toplam ödemeler için sınırlamalar (örneğin çalışanlara yapılan toplam prim ödemeleri, toplam temettü ödemelerinin üzerinde olamaz gibi) getirilmesidir.

- Kamuyu Aydınlatma: Piyasa disiplini için daha etkili ve şeffaf kamuyu aydınlatma prensiplerinin gerektiğini belirten Grup, risk bildirim raporlarının detaylı bir şekilde hazırlanarak finansal dipnotlarda ayrıntılı bir şekilde yer almasına yönelik düzenlemenin yapılmasını önermiştir. Bilgilerin anlaşılır ve karşılaştırılabilir olmasına özen gösterilmesi yararlı olacaktır.
- Yaptırım: Grup, düzenleyici otoritelerin, risk yönetimini sağlamak adına yaptırımlarını (örneğin yöneticileri meslekten uzaklaştırma gibi konularda) artırması gerektiğini belirtmiştir.

B. Uygulamaya Geçiş Süreci

AB Komisyonu, 13 Kasım 2012'ye kadar rapora ilişkin kamuoyundan görüş istemiştir. Kasım sonuna kadar aralarında banka, birlik ve kamu kuruluşlarının olduğu 89 kurumdaki görüş gelmiştir. AB Komisyonu, Ocak 2013'te görüşleri özetleyen bir rapor yayınlamıştır. Gelen görüşlerde temel olarak zorunlu ticari ve yatırım bankası ayrımının gerekçesinin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Mevduat ve yatırım bankacılığının ayrımı ile maliyetlerin artacağı, raporda belirtildiği şekilde riskleri azaltmayacağı, AB bankacılık sektöründeki rekabete zarar vereceği gibi eleştiriler getirilmiştir. Öte yandan, zorunlu ayırmaya (özellikle kamu otoriteleri ve birliklerce yapılan) olumlu görüşler gelse de bu şekilde yapısal bir reformun daha detaylı şekilde değerlendirilerek, daha açık ve net bir şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Rapor ile ilgili görüşlerini sunan Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Bankacılık Otoritesi de benzer şekilde, yapısal reformun avantaj ve dezavantajlarının iyice değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. İki kurum da hangi faaliyetlerin ayrıştırılacağı, istisna edilen faaliyetlerin (örneğin, banka mudisi dışındaki müşterilere verilen riskten korunma hizmetlerinin nasıl olacağının) detaylı bir şekilde belirlenmesini önermiştir. Mevduat toplama dışında diğer bankacılık faaliyetlerini gerçekleştirecek olan yatırım bankasının (trading entity) da sistem içinde riskli olabilecek kadar büyük ve birbirleri arasındaki bağlantıların yoğun olabileceği hatırlatılmıştır. Düzenlemeye uyumun denetiminin de etkin olması gerektiği belirtilmiştir. Farklı bankacılık yapısına sahip olunan üye ülkelerde bu reformun uygulamaya geçmesinin zor olabileceğini de hatırlatan Avrupa Merkez Bankası, diğer düzenlemelerle (kurtarma ve tasfiye direktifi,

Gelişmiş Ülkelerde Bankacılık Reformu Düzenlemeleri

	ABD	İngiltere	AB
Düzenleme (Taslağın) İsmi	Dodd-Frank Yasası (Volcker Kuralı)	Bankacılık Reformu Kanun Tasarısı (Vickers Raporu)	Liikanen Raporu
Aynı holding altında mevduat ve yatırım bankacılığı işlemleri	İzin verilmiyor	İzin veriliyor	İzin veriliyor
Mevduat toplayan bankanın kurum portföyüne yapılan menkul kıymet ve türev işlemleri	İzin verilmiyor	İzin verilmiyor (ancak aynı grup altındaki iştirake izin veriliyor)	İzin verilmiyor (ancak aynı grup altındaki iştirake izin veriliyor)
Kurum portföyü işlemi kısıtlamaya tabi bankalar	Bütün bankalar	Bütün bankalar*	Satılmaya hazır varlıkların toplam varlıklarının %15'ini aşan ya da bu varlıkları 100.000 €'u geçen bankalar
Mevduat toplayan bankanın halka arz yüklenim işlemleri	İzin veriliyor	İzin veriliyor	İzin veriliyor
Mevduat toplayan bankanın piyasa yapıcılığı işlemleri	İzin veriliyor	İzin veriliyor	İzin verilmiyor
Mevduat toplayan bankanın serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi yatırımları	İzin verilmiyor	İzin verilmiyor (ancak aynı grup altında iştirake izin veriliyor)	İzin verilmiyor (ancak aynı grup altında iştirake izin veriliyor)
Düzenleme Tasarısının Yasalaşması	Evet (Temmuz 2010)	2015'e kadar tamamlanması bekleniyor	Hayır
Düzenlemenin Uygulamaya Geçişinin (İkincil Düzenlemeler) Tamamlanması	Hayır	Hayır	Hayır

*İngiltere Bankacılık Reformu Kanun Tasarısında bu şekilde sınırlama olmayıp, ikincil düzenlemelere bırakılmıştır. Tasarıya baz teşkil eden Vickers raporunda "25 milyar £'dan fazla mevduat kabul eden bankalar"ın ilgili kısıtlamalara tabi olması gerektiği belirtilmiştir.

Kaynak: José Viñals ve diğerleri-IMF, TSPAKB

yeni sermaye yeterliliği direktifi gibi) birlikte bu reformun da son şeklini alacağını söylemiştir.

Bununla birlikte, global bankacılık sektörü göz önünde bulundurulduğunda, İngiltere ve ABD’de yapılan reformların AB’de de etkili olacağı, yapısal reformun bu ülkelerle uyumlu ve benzer zamanlarda olması beklenmektedir.

AB Komisyonu, son yayınladığı takvime göre Bankacılık Reformuna ilişkin düzenleme taslağını 2013 yılının Kasım ayında çıkarmayı planlamaktadır. Komisyon bu kapsamda 16 Mayıs 2013’te bir İstişare Metni yayınlamıştır. Bu belge 2013 Temmuz sonuna kadar görüşe açıktır. AB Bankacılık Sektörü yapısal reformunun, AB’de 8.000’e yakın bankayı etkileyeceğini ve çoğu yerel bankanın bu reformun dışında kalacağını belirten Komisyon, aşağıdaki üç ana başlıkta farklı seçenekler önermiştir.

- Zorunlu ayırmaya tabi olacak banka kriterleri,
- Ayırma tabi olması önerilen faaliyetler,
- Ayırımın derecesi (ayrı bir şirket ya da ayrı bir bölüm vb.).

AB düzeyinde bu çalışmalar devam ederken, direktifin yayınlanması beklenmeden bazı AB üyesi ülkelerde ulusal düzenleme çalışmaları başlamıştır. Almanya ve Fransa, ilgili düzenleme taslaklarını hazırlayan ilk ülkelerden olmuştur. Almanya’daki düzenleme taslağında bankaların kurum portföyü 100.000 €’yu geçerse ya da bilançonun %20’sini aşarsa, bu işlemlerin ayrı bir kurum altında yürütüleceği belirtilmiştir. Böylece, toplanan mevduat ile spekülasyon alım-satım, serbest yatırım fonu veya girişim sermayesi fonu gibi riskli işlemlerin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Mevcut durumda Meclise sunulan düzenleme taslağının parlamentodan geçtikten sonra 2015 yılına kadar yürürlüğe girmesi planlanmaktadır.

Fransa’daki düzenleme taslağında, İngiltere’dekine benzer şekilde yeni düzenleyici otoritelerin kurulması öngörülmektedir. Ticari bankaların yatırım faaliyetlerini kısıtlayan taslakta, mevduat toplama işlemi ile diğer bankacılık faaliyetlerinin ayrıştırılması öngörülmektedir.

Mevduat toplayan bankalar spekülasyon amaçlı kurum portföyü işlemleri, serbest yatırım fonu işlemleri, yüksek frekanslı alım-satım işlemleri, emtiaya dayalı türev işlemleri yapamayacaktır. Bu işlemlerin bankanın ayrı bir iştirakince devam ettirilmesi öngörülmektedir. Bankaların ayrıca, düzenleyici otorite bünyesinde oluşturulacak olan tasfiye fonuna kaynak sağlaması beklenmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

2007 yılının ikinci yarısında ABD’de baş gösteren ve takip eden süreçte diğer ülkeleri etkisi altına alan küresel finansal krizle birlikte, piyasaların işleyişinde ortaya çıkan sorunlara karşı finansal piyasaları düzenleyen ulusal ve uluslararası kuruluşlar yoğun bir çalışma içine girmişlerdir. Finans sektörünün yanı sıra tüm ekonomiyi de büyük ölçüde yıpratın kriz, sistemin işleyiş esaslarının gözden geçirilerek yeniden yapılandırma ihtiyacını ortaya koymuştur.

Ulusal otoriteler, finansal krizle birlikte finansal sistemin mevcut gözetim ve denetim mekanizmalarının daha etkili ve etkin bir hale getirilmesi için yapısal reformlar üzerinde çalışmaya başlamıştır. Yapılan reform çalışmalarından bir tanesi de, kriz döneminde büyük ve karmaşık yapıları ile sorunlu hale gelen ve devlet tarafından desteklenmek zorunda kalan bankaların yapılarına yönelik olmuştur.

Hem ABD hem AB ülkelerinde bankaların yapılarına ilişkin yeni düzenlemeler yapılmaktadır. Bu düzenlemeler finans sektörünü yeniden şekillendirip, reform niteliğinde pek çok kararlar içermektedir. Bazı ülkelerde düzenlemeler tasarı halindeyken, bazıla-

rında henüz müzakere aşamasındadır. Bu kanunların ikincil düzenlemeleri henüz tamamlanmamış olup, uygulamaya geçişin en erken 2015 yılında tamamlanması beklenmektedir. Ayrıca, kanun ya da tasarılar da pek çok uygulama ikincil düzenlemelere bırakıldığı için, global finansal mimarinin ancak orta vadede son halini alacağı düşünülmektedir.

Bankacılık reformlarının esas amacı bankaların mevduat ve ödeme hizmetlerini, finansal piyasalardaki oynaklıktan korumaktır. Bu amaçla finansal düzenleme yapılanmasında değişikliklere gidilerek yeni gözetim merkezleri oluşturulmuştur. Bankaların sermaye piyasası faaliyetlerine yönelik çeşitli kısıtlamalar getirilirken, ülkeler arasında kısıtlanan faaliyetler farklılık göstermektedir.

Diğer ülkelere göre düzenlemelere daha önce başlanan ve krizin çıkış kaynağı olarak gösterilen ABD’de finansal sistemi yeniden yapılandıran kanun olan Dodd-Frank Yasası, Senato ve Temsilciler Meclisinde kabul edilerek Temmuz 2010’da Devlet Başkanı Obama tarafından imzalanarak yasalasmıştır. Yasa, kredi kartı ve ipotekli kredilerden serbest yatırım fonlarının ve karmaşık türev ürünlerinin düzenlemesine kadar pek çok alanda reformlar getirmiştir. Yasanın Volcker kuralı olarak da anılan 619. maddesinde, bankaların kurum portföyüne yapılan işlemleri ile serbest yatırım fonu ve girişim sermayesi fonlarıyla ilişki ve işlemlerine yönelik önemli kısıtlamalar getirilmiştir. Düzenlemenin 2012 yılında uygulamaya geçmesi gerekirken, ikincil düzenlemeler henüz tamamlanmadığı için geçiş süreci 2014 Temmuz’a ertelenmiştir.

İngiltere’de 2010 yılında finansal sektörde yapılması gereken reformlara ilişkin danışmanlık yapmak üzere Bağımsız Banka Komisyonu oluşturulmuştur. Komisyon, başkanın ismiyle anılan Vickers Raporunu Eylül 2011’de yayınlamıştır. Raporda Volcker kuralına benzer şekilde bankaların mevduat hizmetlerinin diğer faaliyetlerden ayrıştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Şubat 2013’te meclise sunulan Bankacılık Reformu Tasarısı da genel olarak Vickers tavsiyelerini benimsemektedir.

ABD’de kabul edilen Volcker kuralında mevduat top- layan bankalara yönelik kısıtlamalar kurumsal bazdadır. Bir diğer ifadeyle, bankacılık hizmeti veren bir

kuruluşun iştiraki de böyle bir sınırlamaya tabidir. Diğer taraftan, İngiltere’de yeni bankacılık reformu tasarısında ise bireysel bankacılık ve yatırım işlemlerinin ayrıştırılması zorunluluğu, operasyonel bazda olup, bankanın iştiraki için böyle bir zorunluluk yoktur. Bir diğer ifadeyle, kısıtlanan faaliyetlerin aynı holding çatısı altında yapılmasına izin verilmiştir. Ancak tasarıda, grup içindeki işlemlere sınırlamalar konularak risk paylaşımının önüne geçilmesi istenmiştir.

AB’de İngiltere’deki Bağımsız Banka Komisyonuna benzer şekilde, Şubat 2012’de finansal istikrarı güçlendirecek, verimliliği arttıracak ve tüketiciyi koruyacak yapısal reformları belirlemek ve önerilerde bulunmak üzere Üst Düzey Uzman Grubu oluşturmuştur. Grubun Ekim 2012’de yayınlanan raporu, Grup Başkanının ismi olan Liikanen raporu olarak da bilinmektedir. Raporda verilen önerilerden biri de kurum portföyü işlemleri ile diğer bankacılık faaliyetlerinin zorunlu olarak ayrıştırılmasıdır. İngiltere’deki Vickers raporuna benzer önerilere yer verilen raporda, belirli bir hacmin üzerindeki işlemlerde böyle bir kısıtlama önerilmektedir. Yine Vickers raporuna benzer şekilde, ABD’deki Volcker kuralının aksine, bankaların piyasa yapıcılığı işlemlerine izin verilmemesi görüşü dile getirilmiştir.

Liikanen raporunun ardından, AB kapsamında henüz bir düzenleme tasarısı yapılmamışken, AB Komisyonunun son yayınladığı takvime göre bölgedeki Ban-

kacılık Reformuna ilişkin düzenleme taslağının 2013 yılının Kasım ayında çıkarılması planlanmaktadır.

Her üç düzenlemede de kısıtlanan faaliyetlerin yanı sıra bazı izin verilen faaliyetlere yer verilmiştir. Volcker ve Vickers düzenlemeleri ile karşılaştırıldığında Liikanen önerilerinin bankalar için daha yumuşak olduğu söylenebilmektedir. Örneğin Liikanen raporunda basit menkul kıymetleştirme işlemleri, para piyasası işlemleri ya da özel varlık yönetimi işlemlerine izin verilirken, diğer iki düzenlemede bu faaliyetlere izin verilmemiştir.

Fransa ve Almanya'da da benzer düzenleme taslakları Meclise sunulmuştur. İki ülkede de mevduat işlemlerinin, diğer bankacılık işlemlerinden ayrı bir kurum altında yürütülmesi öngörülmüşken, iki ülkede de AB düzenleme tasarısına baz teşkil edeceği düşünülen Liikanen raporunun aksine, mevduat toplayan bankaların piyasa yapıcılığı işlemlerine izin verilmiştir.

KAYNAKÇA

An Overview of the Independent Commission on Banking Reforms – Motivations, Measures and Likely Impact, Alejandra Kindelán ve Nick Greenwood, Banco de Espana, Kasım 2012

Bank Structural Reform-Position of the Euro System on the Commission's Consultation Document, Avrupa Merkez Bankası, Ocak 2013

Banking Reform: A New Structure for Stability and Growth, İngiltere Hazine Müsteşarlığı, Şubat 2013

Comments on Prohibitions and Restrictions on Proprietary Trading and Certain Interests in, and Relationships with Hedge Funds and Private Equity Funds, USA Committee on Capital Markets Regulation, Şubat 2012

Creating a Safer Financial System: Will the Volcker, Vickers, and Liikanen Structural Measures Help? José Viñals ve diğerleri, IMF, Mayıs 2013

"Finansal Krizle İlgili Uluslararası Kurumların Yürüttüğü Çalışmalar", Efsun Ayça Değertekin, Sermaye Piyasasında Gündem, TSPAKB, Ocak 2010

Financial Sector Briefing, Sackers' Financial Sector Team, Şubat 2013

Financial Services Bill Expect the Unexpected, Debevoise & Plimpton LLP, Jeremy Hill & Edite Ligere, Şubat 2013

High-level Expert Group on Reforming the Structure of the EU Banking Sector, Erkki Liikanen ve diğerleri, Ekim 2012

Making Banks Safer: Can Volcker and Vickers Do It?, Julian T.S. Chow ve Jay Surti, IMF, Kasım 2011

More Twists and Turns on UK Banking Reform? KPMG Research Team, Mart 2013

Reforming the Structure of the EU Banking Sector, Consultation Paper, AB Komisyonu, Mayıs 2013

Risk Bülteni, Risk Yönetimi Dairesi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kasım 2012

Sistemik Önemi Haiz Finansal Kuruluşların Çözümlemlenmesinde "Bail-In" Uygulamaları, Çiğdem Akdağ, TMSF, Haziran 2011

Study & Recommendations on Prohibitions on Proprietary Trading & Certain Relationships with Hedge Funds & Private Equity Funds, ABD Financial Stability Oversight Council, Ocak 2011

Summary of the Replies to the Consultation of the Internal Market and Services Directorate General on the Recommendations of the High-Level Expert Group on Reforming the Structure of the EU Banking Sector, AB Komisyonu, Aralık 2012

Structural Reform and Supervision of the Banking Sector in France, Édouard Fernandez-Bollo, OECD Journal Financial Markets Trend, Volume 2013, Issue 1

The Independent Commission on Banking: The Vickers Report, Timothy Edmonds, İngiltere Hazine Müsteşarlığı, Ocak 2013

The Vickers Report and the UK Government's Response: What Recommendations Mean for Future of Banking in UK, Sherman & Sterling LLP, Mart 2012

The Volcker Rule Proposal, A Focus on Proprietary Trading, PWC, Ekim 2011,

Time to Define Your Borders, UK Banking Reform Implications 2012, Ernst & Young, Şubat 2013

UK Independent Commission on Banking Publishes Final Report, Briefing Note, Clifford Chance, Eylül 2011

Volcker Rule, EAC Consulting Group, Şubat 2013

AB Komisyonu: www.europe.eu

Finansal İstikrar Kurulu:
www.financialstabilityboard.org

İngiltere Hükümeti:
www.parliament.uk

recoveryandresolutionplans.wordpress.com

Veriler

Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2011	2012	2013/05	%Δ
TL Mevduat	417.299	470.711	500.651	6,4%
DTH	180.689	186.935	191.918	2,7%
Katılım Bankalarında Toplanan Fonlar	39.672	49.077	56.421	15,0%
DİBS	67.087	73.006	74.438	2,0%
Eurobond	6.437	5.868	5.927	1,0%
Yatırım Fonları	26.605	30.176	34.735	15,1%
Repo	1.355	3.874	2.293	-40,8%
Emeklilik Yatırım Fonları	14.309	20.326	18.306	-9,9%
Hisse Senedi	53.072	73.083	79.534	8,8%
Toplam	806.525	913.056	964.223	5,6%

Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2011	2012	2013/05	%Δ
Hisse Senedi	86.096	139.613	140.867	0,9%
DİBS	67.530	101.718	126.533	24,4%
Eurobond	767	814	846	3,9%
Mevduat	24.969	33.497	37.322	11,4%
Toplam	179.362	275.642	305.568	10,9%

Halka Açık Şirketlerin Piyasa Değeri				
Milyon TL	2011	2012	2013/06	%Δ
Toplam Piyasa Değeri	381.265	550.439	552.717	0,4%
Saklamadaki Hisse Senetleri	139.970	212.296	206.268	-2,8%
Fiili Dolaşımdaki Payların Piyasa Değeri	96.810	157.334	164.349	4,5%
Ortalama Halka Açıklık Oranı	25,3%	28,6%	29,7%	A.D.

Menkul Kıymet Sayısı				
	2011	2012	2013/06	%Δ
Şirket*	263	271	269	-0,7%
Diğer Şirket**	74	117	129	10,3%
Borsa Yatırım Fonu + Menkul Kıymet Yat. Ort.	38	34	33	-2,9%
Varant	175	281	326	16,0%
Sertifika	-	50	84	68,0%

*Ulusal Pazar, GYO ve Girişim Sermayesi
**İkinci Ulusal Pazar, Gözaltı Pazarı, GİP ve SİP

İMKB İşlem Hacimleri*				
Milyar TL	2011	2012	2013/06	%Δ
Pay Piyasası	1.380	1.244	848	A.D.
Gelişen İşletmeler Piyasası (GİP)	1	3	2	A.D.
Serbest İşlem Platformu (SİP)	-	0	0	A.D.
Tahvil-Bono Kesin Alım-Satım Pazarı**	1.699	1.766	1.248	A.D.
Aracı Kurum	127	97	78	A.D.
Banka	1.572	1.670	1.170	A.D.
TCMB+Takasbank	0	0	0	A.D.
Repo-Ters Repo Pazarı**	7.698	13.464	6.442	A.D.
Aracı Kurum	1.129	1.358	641	A.D.
Banka	6.513	11.931	5.735	A.D.
TCMB+Takasbank	57	175	67	A.D.

*Alım-Satım Toplamıdır.
**Piyasa ve Tescil Toplamıdır.

VOB Verileri*				
Milyar TL	2011	2012	2013/06	%Δ
İşlem Hacmi	880	808	462	A.D.
Aracı Kurum	747	711	399	A.D.
Vadeli İşlemler Aracılık Şirketi	3	1	0	A.D.
Banka	129	95	63	A.D.
İşlem Gören Kontrat Sayısı (Milyon Adet)	74	62	28	A.D.
Açık Pozisyon (Adet)	266.101	274.556	310.205	13,0%

*Alım-Satım Toplamıdır.

Birincil Halka Arzlar				
Milyon TL	2011	2012	2013/06	%Δ
Şirket Sayısı (GİP dahil)	24	25	8	A.D.
Şirket Halka Arz Tutarı	1.008	521	876	A.D.
Yatırım Ortaklığı Sayısı (GYO ve Girişim Ser. dahil)	3	1	3	A.D.
Yatırım Ortaklığı Halka Arz Tutarı	322	98	388	A.D.
Borsa Yatırım Fonu Sayısı	0	4	1	A.D.
Borsa Yatırım Fonu Halka Arz Tutarı	0	29	6	A.D.
Toplam Halka Arz Tutarı	1.329	648	1.270	A.D.

Halka Açık Şirket Kârlılığı				
Milyon TL	2010	2011	2012	%Δ
Kâr Eden Şirket Sayısı	247	244	279	14,3%
Zarar Eden Şirket Sayısı	91	119	99	-16,8%
Kâr Edenlerin Toplam Kârı	38.243	38.945	46.581	19,6%
Zarar Edenlerin Toplam Zararı	-1.134	-5.092	-1.136	-77,7%
Toplam Kâr / Zarar	37.109	33.853	45.445	34,2%

Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü				
Milyon TL	2011	2012	2013/06	%Δ
A Tipi Yatırım Fonları	1.407	1.558	1.881	20,7%
B Tipi Yatırım Fonları	25.388	28.258	29.737	5,2%
Emeklilik Yatırım Fonları	14.308	20.297	23.588	16,2%
Borsa Yatırım Fonları	287	426	249	-41,4%
Yatırım Ortaklıkları	510	746	625	-16,2%
Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	10.830	15.836	15.720	-0,7%
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	724	849	914	7,7%
Toplam	53.455	67.970	72.714	7,0%
Kurumsal Yatırımcı/GSYH	4,9%	4,4%	5,1%	A.D.

Yatırımcı Sayısı				
	2011	2012	2013/06	%Δ
Hisse Senedi Yatırımcı Sayısı	1.097.786	1.088.566	1.091.438	0,3%
Yatırım Fonu Yatırımcı Sayısı	2.961.206	2.810.015	2.632.277	-6,3%
Özel Sektör Borçlanma Aracı Yatırımcı Sayısı	118.629	193.618	165.039	-14,8%
Varant + Sertifika Yatırımcı Sayısı	2.457	1.945	3.199	64,5%
VTMK+ VDMK Yatırımcı Sayısı	34	81	921	1037,0%

Yabancı Yatırımcı İşlemleri				
Milyon \$	2011	2012	2013/06	%Δ
Hisse Senedi Saklama Bakiyesi	46.005	78.545	68.517	-12,8%
Saklamadaki Payı	62%	66%	64%	-2,8%
Hisse Senedi İşlem Hacmi	132.113	123.008	93.156	A.D.
İşlem Hacmi Payı	16%	18%	20%	A.D.
Net Hisse Senedi Yatırımı	-2.011	5.277	4.714	A.D.

TSPAKB Üyeleri				
	2011	2012	2013/06	%Δ
Aracı Kurum Sayısı	103	101	100	-1,0%
Vadeli İşlemler Aracılık Şirketi Sayısı	1	1	1	0,0%
Banka Sayısı	41	40	41	2,5%
Toplam	145	142	142	0,0%

Aracı Kurumlarla İlgili Veriler				
Milyon TL	2011	2012	2013/03	%Δ
Dönen Varlıklar	7.306	10.346	11.185	8,1%
Duran Varlıklar	743	1.021	1.001	-2,0%
Aktif Toplam	8.049	11.367	12.186	7,2%
Kısa Vadeli Yükümlülükler	5.227	8.219	9.030	9,9%
Uzun Vadeli Yükümlülükler	53	89	74	-17,3%
Özkaynaklar	2.769	3.059	3.082	0,8%
Toplam Özsermaye ve Yükümlülükler	8.049	11.367	12.186	7,2%
Net Komisyon Gelirleri	702	564	164	A.D.
Faaliyet Kârı/Zararı	304	114	60	A.D.
Net Kâr	414	275	121	A.D.
Personel Sayısı	5.100	5.258	5.309	1,0%
Şubeler	159	161	158	-1,9%
İrtibat Bürosu	61	66	68	3,0%
Acente Şubeleri	6.466	6.684	6.706	0,3%

İMKB-100 Endeksi ve Hisse Senedi Piyasası				
	2011	2012	2013/07	%Δ
BIST-100	66.004	51.267	73.377	43,1%
BIST100 (En Yüksek)	71.543	70.702	93.179	31,8%
BIST100 (En Düşük)	48.739	49.622	70.094	41,3%
Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon TL)	2.748	2.464	3.215	30,5%

Yurtdışı Borsa Endeksleri				
	2011	2012	2013/07	%Δ
ABD Nasdaq 100	2.278	2.661	3.090	16,1%
ABD S&P 500	1.258	1.426	1.686	18,2%
Almanya DAX	5.898	7.612	8.276	8,7%
Brezilya Bovespa	56.754	60.952	48.234	-20,9%
Çin Shanghai Bileşik	2.199	2.233	1.994	-10,7%
Fransa CAC 40	3.160	3.641	3.993	9,7%
Güney Afrika FTSE/JSE	31.986	39.250	41.293	5,2%
Hindistan BSE Sens	15.455	19.760	19.346	-2,1%
Hong Kong Hang Seng	18.434	22.392	21.884	-2,3%
İngiltere FTSE 100	5.572	5.898	6.621	12,3%
Japonya Nikkei 225	8.455	10.395	13.668	31,5%
Meksika IPC	37.078	41.588	40.838	-1,8%
Rusya RTS	1.382	1.527	1.313	-14,0%

A.D.: Anlamlı değil

Haftalık olarak güncellenen Sermaye Piyasası Özet Verileri Tablosuna www.tspakb.org.tr adresindeki internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

Kaynak: Borsa İstanbul, Financial Times, Garanti Yatırım, Kalkınma Bakanlığı, MKK, SPK, TCMB, TSPAKB, TÜİK, VOB

